

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Tóch aangenomen

Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen (Psalm 27: 10)

Op de school van het lijden

Het is niet helemaal zeker onder welke omstandigheden David bovenstaande woorden gedicht heeft. Maar wel is duidelijk, dat David het niet makkelijk heeft. David spreekt over zijn 'vijanden rondom mij'. Over 'tegenpartijders'. Over 'valse getuigen die tegen hem opstaan'.

In die zin kan de psalm van toepassing zijn op meerdere perioden in Davids leven. De moeiten zijn hem immers niet bespaard gebleven. Steeds weer bezocht de Heere hem met moeite en tegenslag.

En toch deed de HEERE dat niet uit lust tot plagen. Ook nu niet! Onbekeerden worden in alle tegenslag nog dringend tot bekering geroepen. En Gods kinderen worden in de smeltkroes gelouterd.

Als David zich zo op de oefenschool van het lijden – Gods school! – bevindt, geeft dat ook een vrucht. Door genade mag David twee dingen doen. In Psalm 27 beoefent hij het gebed en het geloof. Wel, enkele van zijn geloofswor- den hebben we voor ons: *Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen.*

Verlaten

'*Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten*'. Wat bedoelt David daar precies mee? Zinspeelt hij op het feit dat hij, toen hij op de vlucht was voor Saul, op zeker mo- ment zijn eigen ouders heeft moeten wegbrengen naar Moab (1 Samuël 22)? Dat zou kunnen.

Het is ook mogelijk dat David hier doelt op het feit dat zijn ouders allebei gestorven zijn. Dan wil hij zoveel zeggen als: ik ben wees geworden. Ik sta zonder vader en moeder op deze wereld. Wat aangrijpend als dat gebeurt in ons leven. Soms al op jonge leeftijd.

Er is nog een derde mogelijkheid. We mogen – met bij- voorbeeld Calvijn – de woorden van David vanuit de grondtekst ook zo lezen: 'Zelfs als mijn vader en mijn moeder, degenen die het dichtst bij mij staan, mij moeten verlaten...'.

Misschien zijn het uw of jouw omstandigheden wel, die hier getekend worden. In die omstandigheden wijst de tekst op die God, Die Zijn hulp en bijstand ook voor het tijdelijke leven juist wil schenken aan hen die tot Hem roepen. Ja, zelfs als men Zijn bijstand allerminst ver- wacht. En ook als men die allerminst verdient.

Het 'maar' van het geloof

Wat David in Psalm 27 laat volgen, heeft echter nog een diepere betekenis. Laten we eens naar het vervolg van zijn

woorden luisteren: *maar de HEERE zal mij aannemen.*

Nee, David redeneert niet vanuit de omstandigheden. Dan had hij gezegd: 'Mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, *dus* ontbreekt mij alle hulp. *Dus* is alles ver- loren. *Dus* is er geen enkele verwachting.

Maar David mag hier het geloof beoefenen. Tegen de om- standigheden in klinkt het *maar* van het geloof. *Maar... de HEERE zal mij aannemen.*

Aannemen

Wat zegt David daarmee? Om te beginnen dit: De HEERE zal mij beschermen en verzorgen. Hetzelfde woord wordt elders in de Bijbel ook vertaald met 'opnemen'. Dan wordt het gebruikt voor het opnemen van een vluchteling in de stad (Joz. 20: 4). Of voor het opnemen van een reiziger in huis (Richt. 19: 5). David zegt dus: De HEERE wil mij als een ellendige, uitgeputte vluchteling een plaats bereiden. Hij wil mij als een arme, behoeftige vreemdeling van alle goed verzorgen.

Dat krijgt nog meer diepte als we bedenken dat David in Psalm 27 zingt over zijn hunkering naar het heiligdom. De HEERE zal David aannemen in het heiligdom. Dat is de plaats waar de ark des verbonds en het altaar stonden. Waar de taal van recht en genade klonk. Waar alles sprak van de verzoening. Dáár wil de HEERE een schuldige Da- vid ontvangen. Dáár wil de HEERE een dwaze David on- derwijzen. Ja, meer nog, daar wil Hij een verloren David aannemen. Aanzien in het bloed der verzoening.

Wonder

Wat is dat een onuitsprekelijk wonder. Van nature gold immers ook voor David: 'Want mijn moeder heeft mij in zonde ontvangen, en vanwege mijn schuld zal de HEERE mij naar recht moeten verdoemen'. Dat heeft David door overbuigende genade ook leren overnemen (Psalm 51). U ook?

Maar de HEERE heeft David ook een oog gegeven bui- ten zichzelf. Van verre heeft David het geloofsoog mogen slaan op Christus – de grote Zoon van David.

Hij is de meest eenzame weg gegaan. Toen Hij hing aan Golgotha's kruis, kon Zijn moeder hem niet helpen; ze heeft Zijn lijden alleen maar verzwaard. En Zijn Vader? Ach, hoor de Borg klagen: *Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Maar in die weg heeft Hij het voor de meest verlaten en verloren zondaar verdiend: *maar de HEERE zal mij aannemen!* Geeft het u en jou gebedsstof?

Het zesde Niet

Heb je weleens van 'de vijf nieten' van Schortinghuis gehoord? Waarschijnlijk niet. Wilhelmus Schortinghuis leefde van 1700-1750 en behoort tot de zogeheten Nadere Reformatie. Deze kerkelijke beweging legde nadruk op het bevindelijke geloofsleven. Geloof is meer dan alleen dat we weten wat er in de Bijbel staat. De titel van het bekendste boek van Schortinghuis laat dat wel zien: 'Het innig christendom'. 'Innig' wil zeggen: 'vanuit een diep gevoel'. In dat boek laat hij aan de hand van allerlei Bijbelteksten zien dat een mens helemaal niets aan de zaligheid kan doen. Vandaar die 'vijf nieten': ik wil niet, ik kan niet, ik weet niet, ik heb niet en ik deug niet. Maar er is nog een zesde 'niet'. Welke zou dat zijn?

Nadat hij onderkoning is geworden, heeft Jozef de vette koeien direct bij de horens gepakt en 'bracht hij bijeen alle spijze der zeven jaren' (vers 48). Met grote ijver wordt het koren gemaaid, gedorst en opgeslagen. Jaar na jaar, het houdt niet op. Grote graansilo's worden gebouwd, bij elke stad, bij elk dorp. En als de silo's te klein zijn, worden er weer nieuwe gebouwd. Misschien zal het volk weleens gedacht hebben: maar nu zal het toch wel genoeg zijn? Maar Jozef blijft de mensen aansporen. En voordat het eerste jaar van de hongersnood aanbreekt, zijn de schuren vol. *Alzo bracht Jozef zeer veel koren bijeen.* Natuurlijk zijn er tienduizenden mensen aan het werk geweest. Maar toch staat er dat Józef het deed. Achter al die arbeiders gaat de figuur van Jozef schuil.

Jozef is ook hier een type van Christus. Ook Hij is als de Verlosser van Zijn volk aan het werk gegaan. Daarmee is Hij in feite al begonnen in de eeuwigheid. Toen Hij Zich bereid verklaarde om als Mens geboren te worden. Om te gaan lijden en te sterven. In Hebréeën 2:17 staat dat Hij getrouw geweest is, 'in de dingen die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen'. Al het werk van de verlossing van de zonde en het geven van het eeuwige leven, heeft Christus gedaan. Daar kan en mag en hoeft een zondaar zelf niets aan toe te voegen.

Denk nog even aan het gezin van Jakob, de famielieden van Jozef. Die leefden in het land Kanaän. En ze hadden geen besef van het feit dat er in Egypte voor hen werd gewerkt. De schuren werden door Jozef gevuld en zij hoefden zelfs geen tarwekorreltje helpen dragen.

En geestelijk is het niet anders. Paulus schrijft in Romeinen 5:6: 'Want Christus is te Zijner tijd, toen wij nog krachteloos waren, voor de goddelozen gestorven'. Toen nog niemand er behoefte aan had, ja zelfs toen nog niemand geboren was, toen had God in Christus al 'schuren' vol met genade. Toen had de drie-enige God al voorzien in de geestelijke honger die zou komen. Voordat de zondeval had plaatsgevonden, lag alles al klaar. Het moest alleen nog worden vervuld.

Is dat geen wonder, jonge mensen? Dat God voor alles heeft gezorgd? Dat de Heere Jezus alles heeft volbracht? Weet je wanneer dat een onbegrijpelijk groot wonder wordt? Als jij moet ervaren dat je een goddeloos mens bent. En dat je geen kracht in jezelf hebt om de zonde te weerstaan. Of om de wereld te ontvluchten. En als je dan Romeinen 5 leest. En je komt daarin je 'naam' tegen: Goddeloze; Krachteloze. En je leest dan dat de Heere Jezus nu voor zulke mensen is gestorven. Wat een wonder! Als je begint te begrijpen dat God al liefdevolle gedachten over je had, toen je nog volop in de zonde leefde. In die tijd toen je nog zó leefde, had God het verlossingswerk al klaar. Het gaat nog dieper. Het lag in feite al klaar toen ik er nog helemaal niet was!

Dat is eenzijdige zondaarsliefde. Dat is soevereine genade. Niets heb ik daarin te zeggen gehad. Juda en de anderen hebben geen korenhalm geoogst en geen tarwekorreltje in de schuur gedragen. En zo hoef ik ook niets bij te dragen aan mijn zaligheid. Schortinghuis zei: 'Ik wil niet, ik kan niet, ik weet niet, ik heb niet en ik deug niet'. Maar er is nog een zesde: 'ik **hoef** niet'. Want alles is volbracht.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Genesis 41:49

*Alzo bracht Jozef
zeer veel koren
bijeen.*

Er is een enquête gehouden. De vraag was: wat is het belangrijkste boek in je leven. Als ik het goed heb, was het antwoord van twee vijfde (dus 40%) van de personen: de Bijbel. Dit is wel treffend in ons seculiere land. Zeker, het heeft ook een trieste kant.

In het verleden waren er meer mensen die de Bijbel als het belangrijkste boek in hun leven zagen. De Bijbel had in veler leven een belangrijke plaats. De vraag tot ons is: welke plaats heeft de Bijbel in ons leven. We hebben een Bijbel, nemen een Bijbel, zelfs een kerkboek mee naar de kerk. Gods Woord wordt in de verkondiging door ons gehoord. Moeten we het nog hebben van Gods Woord en de werking van Gods Geest voor hart en leven? Het gevaar dreigt dat de geest van zelfbepaling, die langzaam maar bewust doeltreffend werkt, ons dan gaat beïnvloeden en zelfs beheersen. Het 'ik' en daar is het denken bij betrokken, staat recht overeind. Dat wordt gehoord en gezien als het gaat over normen en waarden. De zelfbepaling en de gedachten van anderen zijn van invloed. Zeker, het lezen van de Bijbel wordt niet afgeschreven, maar de gegevens die betrekking hebben op normen en waarden moeten bekeken worden bij het licht van de Bijbel. In het verleden lag het accent op de Wet. Dat vraagt de Wet, dat eist de Wet en dat is de betekenis van de Wet. Het ging om het leven naar de Wet. Maar wat werd er Oud- Testamentisch gedacht en zelfs gesproken vanaf de preekstoel. Wij behoren nu tot de Nieuw- Testamentische tijd en daarin ligt het accent niet op de Wet, maar op het Evangelie, op de liefde. De liefde heeft betrekking op heel de levensgang. Ons is 1 Kor. 13 gegeven en dit hoofdstuk geldt voor alle levensverhoudingen. Voor elke levensvorm

Het Apostolicum (16)

of levensgemeenschap. Deze gedachtegang, deze levenskoers krijgt al meer ingang. Men meent ook dat Jezus toen Hij als Leraar de hoofdsom van de Wet, het voornaamste van de Wet verwoordde, kwam tot de ontkoppeling van de Wet van de Sinai, de tien geboden. Maar dat is niet juist. Van geen enkele wetsbepaling nam Jezus de kracht weg. Voor alle eeuwen geldt: er staat geschreven. Ik ben niet gekomen om de Wet te ontbinden, maar om te vervullen. Tegenwoordig moet alles ingepast worden uit het Woord in het denken van de tijd. Zo ook als het gaat om het begin van Genesis. De schepping en wat ermee verband houdt. Zeker, ook in vorige eeuwen was dit al het geval. Denk aan Darwin en de evolutieleer. Nu worden ook op het Gereformeerde erf de ogen en de gedachten gericht op wat de wetenschap na grondig onderzoek poneert. Laten we daar niet aan voorbij gaan. Het accent valt vandaag op de wetenschap. Men zegt zelfs: de wetenschap stelt vast dat alles te verklaren is vanuit de materie en uit het stof. Er is een wetenschapsgeloof. Terecht is gezegd dat evolutie een levens- en wereldbeschouwing is geworden. Het moet voor ons spreken en zelfs treffen dat er geen plaats is voor God en zo ook niet voor de belijdenis van het geloof in God de almachtige Schepper van hemel en aarde. Men zegt dat er geen tegenstrijdigheid is als het gaat over geloof en wetenschap. Het is zelfs zo dat de wetenschap iets kan bieden als inhoud van het geloof. Er is winst als het gaat over vragen omtrent het scheppingsverhaal. De oorsprong, het ontstaan en de ontwikkeling van alles. Er zijn christelijke wetenschappers die geloven in de theorie van de oerknal. Die theorie is het resultaat van onderzoeken en niet te vergeten het menselijk denken. Zeker niet met gehele uitschakeling van God en Zijn werken. Maar er is geen algehele honorering van God en Zijn werken. Het uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen, wordt niet langer door de wetenschap aanvaard bij het scheppingsverhaal. Bij dit verhaal zijn vanzelf ook de zes scheppingsdagen betrokken en niet te vergeten ook de schepping

van de mens. Vandaar dat Genesis 1 niet als letterlijke historie wordt gezien. Van letterlijk zes gewone werkdagen kan geen sprake zijn. Het is zelfs zo, dat wanneer we het hele scheppingswerk overzien, dan moeten de zes dagen opgevat worden als zes tijdperken. Echter het Hebreeuwse woord voor 'dag' wijst op een dag van 24 uur. We mogen ook niet voorbijzien wat er staat in Exodus 20 wanneer het gaat over het sabbatsgebod. In zes dagen heeft de Heere de hemel en de aarde gemaakt en al wat daarin is en Hij rustte ten zevenden dage. Daarom zegende de Heere de sabbatdag en heiligde denzelve. De telling van de dagen en de verbinding met de zevende dag als rustdag wijzen duidelijk op onze dagtelling. Het spreken van God in de aanhef van de wet, spreekt ook in de tien geboden. De scheppingsgeschiedenis moet ons stil maken en behoort ons te leiden tot het bewonderen van de grootheid en majesteit van God. In het Oude en Nieuwe Testament lezen we scheppingsgetuigenissen, erkennende de grote Schepper aller dingen. God de Heere wijst ook Zelf op Zijn werk in het begin met een heilig doel en de reflectie ervan horen we in Psalm 139. Een levenspsalm, ook voor ons. Tijdens het vertellen van een bijbelgeschiedenis zei een meisje: Meester, God is groter dan hemel en aarde samen. Hij maakt Zich zo klein om in mijn hartje te wonen. Onbegrijpelijk maar waar. Was er vandaag maar veel kinderlijk geloof. Er is meer redeneren dan aanbidden van Gods macht en wijsheid. Het geloof in God de Vader van alles. Dit vergaat niet. Waarom niet? Omdat God de Heere door Jezus Christus ook mijn God en mijn Vader is. Uit genade. Naar Zijn wil.

M.C. Tanis

De geestelijke wapenrusting (13)

En neemt de helm der zaligheid... (Efeze 6: 17a)

Wanneer we met elkaar het bekende gedeelte over de geestelijke wapenrusting lezen, zien we langzaam maar zeker de gestalte van een zwaar gewapende soldaat oprijzen.

Helm

Paulus heeft tot nu toe gewezen op vier onderdelen van zijn wapenrusting:

- zijn gordel (de waarheid);
- zijn borstwapen (de gerechtigheid);
- zijn schoenen (de bereidheid);
- zijn schild (het geloof).

Na dat alles richt de apostel onze aandacht op zijn helm.

Een Romeinse soldaat droeg zijn (kope-ren) helm om het hoofd en ook stukken van het gezicht te beschermen. Soms diende de helm er ook toe, om de vijand schrik aan te jagen.

Welnu, die helm is ook een onderdeel van de geestelijke wapenrusting. De apostel schrijft: *'En neemt de helm der zaligheid'*.

Met die woorden spoort de apostel de gelovigen aan om twee dingen te doen. Ze moeten terugblikken én vooruitblikken.

Terugblikken

Allereerst worden ze aangespoord om terug te kijken op het wonder dat in hun leven gebeurd is. Ze zijn immers tot de zaligheid gebracht. Bij dat wonder moeten ze - met hun gedachten en met hun hart - steeds stilstaan. Het is alsof Paulus zegt: Bedenk eens hoe u zalig geworden bent.

Eigenlijk heeft Paulus de Efeziërs daar eerder in zijn brief al twee keer aan herinnerd.

Leest u dat om te beginnen nog eens na in Efeze 2. In dat hoofdstuk heeft de apostel enerzijds in donkere tinten getekend, wie de gelovigen in Efeze eertijds waren. Ze waren geestelijk dood. En niet alleen dat. Ze hebben die doodstaat ook nog ac-

tief uitgeleefd in zonden en misdaden. Zo verloren waren zij!

Daartegenover schildert hij dan het wonder van Gods genade. God is rijk geweest in barmhartigheid. Hij heeft de Efeziërs met Zijn grote liefde liefgehad. Hij heeft hen door een wonder van wedergeboorte levend gemaakt. En uit genade zijn de Efeziërs zalig (!) geworden. Ze zijn tot de zaligheid gebracht.

Op een andere manier lezen we dat ook al in Efeze 1: 13. Daar staat dat de Efeziërs het Woord hunner zaligheid (!) hebben gehoord. En dat ze dit Woord mochten geloven.

Verskillende bedoelingen

Als de apostel zo met de Efeziërs terugblijkt op het wonder van hun zaligheid, heeft hij daarmee verschillende bedoelingen. Hij wil ootmoed wekken in het hart van de Efeziërs: wie waren ze, toen God hen vond? Hij wil verwondering en liefde wekken in hun hart: zouden ze de Heere niet hartelijk liefhebben, nu Hij hen zo heeft liefgehad? Hij wil hen opwekken tot de strijd. En daarin is nodig dat ze ook gebruik maken van de helm der zaligheid.

Het is trouwens hetzelfde wat de apostel ook zelf vaak heeft gedaan in zijn verantwoording en in zijn brieven. Leest u bijvoorbeeld het relaas van zijn bekering in Handelingen 22 en 26. Leest u zijn terugblik in verwondering in 1 Timotheüs 1: 12-17. Op al die plaatsen wapent de apostel zich ook met de helm der zaligheid!

De vraag is: Kunnen wij ook zo terugblikken? Weten we van donker én licht in ons leven? Van het donker van onze schuld en verlorenheid? Van het licht van Gods reddende genade? Alleen dan kan de aansporing van de apostel ons gelden: *en neemt de helm der zaligheid*.

Vooruitblikken

Als de apostel schrijft: *en neemt de helm der*

zaligheid, spoort hij de gelovigen ook aan om vooruit te kijken. Naar de zaligheid die weggelegd is voor allen die de Heere vrezen.

Dat wordt nog duidelijker vanuit 1 Thesalonicensen 5: 8. We lezen daar namelijk over *de helm van de hoop (!) der zaligheid*.

Wanneer een christen mag overdenken welke zaligheid er uit genade voor hem is weggelegd, zal dat voor hem zijn als een helm in de strijd. James Fergusson schrijft in dit verband: *'Deze genade van de hoop op goede gronden heft het hart omhoog (Psalm 16: 9). Het houdt het hoofd veilig en boven water, zodat de christen niet zinkt (2 Kor. 4: 16; Rom. 5: 3-4). Het verschaft hem zoveel christelijke moed, dat het hem afschrikwekkend maakt voor zijn tegenstander (1 Sam. 17: 45)'*.

Hoop in de strijd

De duivel zal allerlei listen gebruiken om een christen tegen te staan. Maar de hoop der zaligheid is een machtig wapen in de strijd tegen al deze aanvechtingen. Fergusson noemt enkele voorbeelden:

- Gods kinderen kunnen erg bedroefd zijn over geliefden die hen ontvallen zijn. De hoop der zaligheid zal hen echter troosten geven.
- Gods kinderen kunnen verleid worden door de begeerten en zorgen van deze wereld, zodat ze het deel in dit leven zoeken. De hoop der zaligheid zal hen echter aansporen om van al het aardse af te zien.
- Gods kinderen kunnen ontmoedigd worden wanneer zij te maken hebben met lijden omwille van het Evangelie. De hoop der zaligheid zal hen echter staande doen blijven.
- Gods kinderen kunnen vrezen voor de dood, als de koning der verschrikking. De hoop der zaligheid zal hen nieuwe moed geven!

A.J.T. Ruis

HOOP- GEVEND

Het kersverse boek van Dr. Golverdingen over de juiste feitelijke toedracht in 1953, het jaar waarin de scheuring binnen de Gereformeerde Gemeenten zich voltrok, heeft verrassende reacties opgeroepen. Wie bekend is met de heftige discussies uit het verleden over de toedracht destijds en de gevolgen ervan, kan zich alleen maar verbazen en verblijden.

Ds. J. Roos gaf een persoonlijke reactie en we hebben daar kennis van kunnen nemen. Hij sprak grote waardering uit over de inhoud van deze studie. Zijn reactie was zodanig dat je je als buitenstaander kunt indenken dat er een nieuwe lente zou kunnen ontstaan in de wereld van de beide GG. Ik heb de verwachting dat deze uitgave het begin kan zijn van belangrijke kerkelijke ontwikkelingen. Natuurlijk is het zo dat een kerkelijke vereniging nog heel wat voeten in de aarde heeft. Er zal onder het kerkvolk nog heel wat moeten worden bijgepraat en nog veel meer moeten worden gebeden om het gewenste resultaat te bereiken.

Het klimaat is echter gunstig voor een dergelijke ontwikkeling. We hebben in de Pers kunnen lezen dat de kerkelijke verdeeldheid door velen als een ernstige zonde beleefd wordt. Ik ben het daar tot op zekere hoogte zeker mee eens, maar ik geloof toch ook weer niet dat de verdeeldheid nu de grote zonde van de kerk is. Daar is veel meer te noemen. Het is opmerkelijk dat het Twee- en het Tienstammenrijk nooit tot een eenheid meer gekomen zijn, omdat de breuk door de Heere was geslagen. Dat geeft al aan dat we niet te menselijk kunnen denken over de Kerk als het huis Gods. Er zijn nog meer factoren die gemengde gevoelens kunnen oproepen over kerkelijke vereniging. Ik noem alleen maar het jaar 2004; wat hebben broeders aan beide zijden van de breuk niet veel leed en verdriet beleefd aan deze vorm van samengaan. Ik noem dan ook nog maar het probleem van onze eigen deputaten Eenheid. Vereniging lijkt in deze tijd soms ook op een modeverschijnsel, ook als u daarbij nog de aankondiging leest van de Nationale Synode.

Uit de mededelingen in de krant over het boek van ds. Golverdingen zijn mij enkele dingen opgevallen. In de eerste plaats het feit dat Golverdingen niet geschroomd heeft in eigen vlees te snijden. Dat getuigt van moed. Meestal staan dergelijke onderzoeken in het teken van de verdediging van het eigen standpunt. Het lijkt me een constructief element voor andere vormen van verdeeldheid, die er in de kerkelijke wereld zijn. Het is eigenlijk toch zo echt Bijbels om de eigen beperktheden onder ogen te durven zien.

Het tweede dat mij opviel, was de mildheid in de reactie van ds. Roos. Vertegenwoordigers van zijn kerkverband hebben in het verleden zich vaak onderscheiden door een meer strijd-bare stijl. Roos maakt al jaren een andere indruk. Dat klinkt ook door in zijn preken. Je ziet dat kerkscheuringen na een of twee generaties toch anders worden beoordeeld. De felle toon maakt dan plaats voor meer begrip en meer nuances. Dat is leerzaam voor ons allen. We hebben de neiging om zaken uit te vergroten. Hoe zou dat toch komen? Zou het niet te maken hebben met een verborgen addertje van hoogmoed? Laten we dit ook bedenken als we het hebben over ons eigen kerkelijk

bedrijf. Ik denk bijvoorbeeld aan een zaak als de toe-eigening van het heil, de persoonlijke toepassing dus in de prediking. Het is een zaak, die deze aandacht ook verdient. Maar kunnen we nu echt zeggen dat in onze kringen dat alles helder en duidelijk naar voren komt? De ootmoed gebiedt te zeggen dat ook wij niet de beschikking hebben over datgene, wat alleen de Heilige Geest kan bewerken.

Er kwam nog iets naar voren, namelijk de constatering dat karakters duidelijk hebben meegespeeld in deze moeiten. Dat zal zeker wel in alle gevallen een rol spelen. Jaren geleden werd er in de kerkelijke bladen veel polemieks gevoerd. Van der Schuit en Schilder waren elkaars krachtige opponenten. Wij zouden ons nu verbazen over hun ferme en stoere taal, zelfs in Bewaar het Pandkringen. Ik heb zelf dr. Steenblok redelijk veel gehoord en het is wel zeker dat hij een aparte persoonlijkheid was met soms afwijkende uitingen. Het is voor ons schokkend dat ook ter andere zijde mannen te massief hun standpunten onder woorden brachten. Maar dit alles is toch niet enkel nadeel. Want in iedere botsing spelen natuurlijk toch ook dogmatische inzichten een rol. Uit de boeiende studie van Prof. Selderhuis over Luther (Een mens zoekt God) blijkt wel hoezeer deze reformator een man is geweest van buitengewone maar ook buitensporige proporties. Maar juist daardoor werd de kern van het genadekarakter der Gereformeerde leer helder en krachtig aan het licht gebracht.

Het jaar 1953 is toch ook dienstbaar geweest aan een dieper doordenken van zaken als roeping en verkiezing. In die zin is deze inspanning niet voor niets geweest. En dat geldt ook van 1834. Ik weet niet genoeg af van het karakter van Hendrik de Cock, maar zijn spreken over collega's als wolven in de schaapskooi van Christus en zijn typering van de gezangen als Syrenische minneliederen zou nu door weinigen nog worden verdedigd. Maar het ging om de leer en daarin moeten we hem nog steeds verstaan en bijvallen. Deze mensen hebben de puntjes op de i niet vergeten, ook al zouden we deze letter ook zonder het puntje wel ontcijferd hebben. Ik denk ook aan Latzel. Hoe nodig is zijn optreden geweest in de Duits kerkelijke wereld. En dat was mede ook te danken aan zijn sterke verwoordingen van wat waar en vals is.

Gods Woord tekent ons mannen als Elia en Johannes de Doper. Ook Christus Zelf sprak zovele klemmende woorden. Maar het diende uiteindelijk de zaak van Zijn liefde en genade!

P. Roos

Viering van het leven.

Het gebeurt nogal eens dat een rouwsamenkomst een “viering van het leven” genoemd wordt. Je ziet ook wel boven begrafenisliturgieën staan: dankdienst voorafgaande aan de begrafenis van... De vraag is niet alleen wat we hiervan moeten denken, maar ook of het wel juist is als uit een huiver voor het centraal stellen van de overledene, diens naam nauwelijks wordt genoemd en gezwegen wordt over diens leven.

Het is een groot voorrecht als we voor de droeve gang naar de dodenakker een ogenblik samen kunnen komen, hetzij in een aula, of thuis, of in een kerkgebouw. De wereld moet dat missen. Ach, wat is de wereld toch arm. Die moeten elke leegte zelf opvullen, en als een mens dat moet doen blijft het leeg. Gods Woord kan en mag en moet onder alle omstandigheden en bij allerlei gelegenheden open gaan. De psalmen, ook Gods Woord, kunnen en mogen en moeten bij allerlei gelegenheden gezongen worden. Als bij een begrafenis niet gezongen wordt, kan het hart, dat overstelpt van verdriet en vol van vragen kan zijn, en bedroefd vanwege de vergankelijkheid van het leven, zich niet uiten. Over leegte gesproken. Alleen zingen als een kind van God begraven wordt is ook niet goed. Op de dag van begraven hoop je dat het hart van de levenden getroffen wordt, en daartoe kunnen bij uitstek de psalmen door de Heere gebruikt worden.

Ik heb hier gelijk een belangrijk, ja het belangrijkste punt te pakken: Gods Woord moet centraal staan! Het levende Woord van God. Het is een niet gemakkelijke en toch heerlijke taak om zowel in de rouwsamenkomst als op de begraafplaats het Woord van de levende God te verkondigen. Wat een gelegenheid voor de prediker! Het komt steeds vaker voor dat hij een gevarieerd publiek onder zijn gehoor heeft van niet allemaal kerkgangers! Wee de prediker die deze gelegenheid niet benut! Op een trouwdag heb je ook zo'n gelegenheid. Maar het lijkt wel alsof op een trouwdag de vrolijkheid van de dag en de opgewondenheid van bruidspaar, familie en vrienden makkelijk het beslag, dat Gods Woord toch wil leggen, in de weg staat. Op een begrafenis is de sfeer geheel anders.

Om de ernst van de dag te benadrukken acht ik het gewenst dat de kist met de overledene ook zichtbaar aanwezig is. We leven in een tijd dat de dood weggemoffeld wordt. Daar moeten we niet aan mee doen. Het is een dag van afscheid van een dierbare en het is ook om die reden goed dat tijdens de rouwplechtigheid de overledene niet ergens in een kamertje of al in de auto ligt, maar nog “onder ons”. Wil men zulks niet, nou ja, dan maar niet, maar ik zie het nut er niet van in. Het gaat naar

mijn idee weer te ver om de kist tijdens de rouwsamenkomst open te laten. Waarom zou men dat doen? We staan toch op het punt naar de dodenakker te gaan? Het kan ook zo confronterend en afleidend zijn.

Hoewel Gods Woord centraal dient te staan, is er ook gelegenheid voor persoonlijke woorden. Natuurlijk! Het is geen eredienst. We gaan geen anoniem mens begraven. Het is mijn vader, van wie ik veel gehouden heb en om wiens dood ik erg bedroefd ben. De gedachten mogen op de dag van zijn begrafenis terug gaan. Van zijn leven mag best iets gezegd worden. En van die ellendige ziekte, die hem sloopte, van de worstelingen die hij had en van de woorden die hij nog gesproken heeft. Waarom zou dat alles niet mogen? Natuurlijk sober, maar dat moeten we in alles zijn. En het noemen van persoonlijke dingen mag dan de verkondiging niet in de weg staan, laat staan verdringen, maar vanuit pastorale bewogenheid en met het oog op de verwerking en het aangrijpende van het afscheid nemen, mogen persoonlijke dingen aan bod komen. En als de overledene genade gekend heeft, moet ook dat altijd gezegd worden. Gods werk in een mensenhart mag nooit en te nimmer verzwegen worden. Zeker niet in het licht van de eeuwigheid en met het oog op de noodzaak van bekering, die alle hoorders geldt!

En natuurlijk mag in het gebed de Heere ook gedankt worden, dat we onze lieve vader zo lang in ons midden mochten hebben, maar wie haalt het in zijn hoofd om er een dankdienst van te maken? Al ben je nog zo dankbaar dat je 40 jaar of meer met je lieve man getrouwd bent geweest, je bent hem nu kwijt en dat gevoelen overheerst op die dag. Het woord dankdienst suggereert ook dat het in die dienst om de overledene gaat. En daar gaat het niet om. Het gaat om de Heere en Zijn Woord en een dringende roepstem tot bekering. Als we het dan persé een dankdienst willen noemen, laat dan de Heere de dank gebracht worden voor het feit dat we Zijn Woord mogen hebben en zelf nog in het heden der genade mogen verkeren!

En een viering van het leven? Mogen we de rouwsamenkomst zo benoemen? Ik houd er niet van! Bij een vie-

ring denk je aan een feest of aan een jubileum. En niet aan een begrafenis. Maar de Heere Jezus heeft de dood toch overwonnen? Jazeker, maar zijn wij als rouwdragenden dan allen van Christus? Heeft Hij de dood voor ons allen overwonnen dan? Kunnen we dat zo maar zeggen? Natuurlijk niet! Wij moeten persoonlijk van dood levend gemaakt worden om door het geloof en uit genade te mogen delen in de vruchten van Christus' Borgwerk. En dan nog blijft de dood de laatste vijand die nog teniet gedaan moet worden. Bovendien, om niet meer te noemen, moest de dood, waaraan we allen onderworpen zijn, ons diep voor God verootmoedigen. Omdat ze wegens de zonde in de wereld gekomen is. De

Heere Jezus was ook onder de indruk van de macht en de majesteit van de dood en bewogen vanwege de vreselijke gevolgen van de zonde. Daarom weende Hij op het graf van Lazarus, hoewel Hij op het punt stond hem uit het graf weer tot het leven te roepen.

Al komt het veel te vaak voor dat we van de overledene niets kunnen zeggen wat het geestelijke aangaat, waarom we de overledene, zoals we dat dan noemen, "laten liggen", het Woord van God mogen we nooit laten liggen. Duidelijk moet de bazuin geblazen worden: Bereid o mens uw huis, want gij moet sterven.

K. Hoefnagel

PREDIKING EN PRAKTIJK

Praten over preken. Een vervolg (5)

We hadden het over de verhouding van de drie stukken: ellende, verlossing, dankbaarheid. Of beter: over de kennis daarvan. En over de orde van die kennis. De volgorde zo u wilt.

De vraag is: wat hebben onze vaders – de opstellers van de Catechismus en van onze liturgische formulieren – daar nu mee bedoeld? Bekend is het beeld van de zieke die de ernst van zijn of haar kwaal beseft. Zacharias Ursinus, opsteller van de Catechismus, hanteert dat beeld. Jeremias Bastingius, een tijdgenoot van Ursinus, doet het niet anders. *“De kennis der ellende is noodzakelijk om het verlangen naar verlossing op te wekken. Derhalve is ze nodig tot onze vertroosting. Ze is wel geen oorzaak op zichzelf tot troost, maar een eerste voorwaarde, die vervuld moet worden, een gelegenheid die men kan aangrijpen om troost te zoeken. De kennis der ellende op zichzelf schrikt af. Doch die schrik wordt heilzaam zo het geloof erbij komt”* [Ursinus]. *“De hoogste en voornaamste welstand van de mens is daarin gelegen dat hij in leven en in sterven de zalige troost deelachtig moge zijn en dat hij die ook zal behouden. Maar omdat hij van zichzelf niet bewaard is om daartoe te geraken, zo moet hij geleerd en onderwezen wor-*

den, hoe hij daartoe zal kunnen komen. (...) Het eerste is de kennis van de grote zonde en ellendigheid van de mens. Daaronder wordt verstaan zowel de erf- als de daadwerkelijke zonden als vruchten daarvan. De kennis daarvan wordt vooraan gezet. Immers niemand begeert een middel of medicijn tenzij dat de pijn van de ziekte hem daartoe beweegt en dringt. Want zo ook plegen alleen zij naar Christus (het enige Medicijn en de enige Verlosser) te verlangen, te zoeken en Hem te omhelzen, die hun ziekte en geestelijke ellendigheid kennen en beseffen” [Bastingius]. Twee getuigen van het eerste uur, beiden in hun verklaring van zondag 1 van de Catechismus.

Hoe moeten we deze uitleg opvatten? Is hier sprake van een voorwaarde? Moet een zondaar eerst voldoen aan de vereiste om zich een bepaalde mate van zondekennis eigen te maken, voordat hij of zij de grote Medicijnmeester mag raadplegen? Nee, zo mogen deze woorden niet gelezen worden. Zo zijn ze ook niet bedoeld. Ik erken dat Ursinus wel het woord 'voorwaarde' gebruikt. Toch kom ik hier geen blokkade tegen om zich op Christus te verlaten. Ieder mag (!) tot Christus komen wie hij

of zij ook is. Echter, de praktijk leert dat niemand tot Christus komen zal (!), dan alleen degene die overtuigd is van zijn zonde en ellende. Let op het woordje 'plegen' in de laatste geciteerde zin van Bastingius. Wie heeft er immers een Zaligmaker nodig? Is het niet bij uitstek degene die behoefte heeft aan de zaligheid, aan redding uit de macht van de zonde?

In de week dat ik dit stukje schrijf, bereid ik me voor op een preek over een gedeelte van zondag 15 van de Catechismus. Deze zondagsafdeling vraagt naar de betekenis van het lijden van de Heere Jezus [37], naar het waarom van Zijn veroordeling door Pontius Pilatus [38] en naar de specifieke van het 'gekruisigd-zijn' van Christus [39]. We bevinden ons hier heel dicht bij het hart van het christelijk geloof. Hier vielen de beslissingen voor het eeuwig welzijn van Gods kerk. Hier komen de innerlijke bewegingen van Goddelijke barmhartigheid aan de oppervlakte. Maar tegelijkertijd treffen we hier de afgronden van het strenge oordeel en de grimmige vloek van de heilige God aan. De geladen manier waarop onze

Catechismus deze verborgenheden zoekt te verwoorden, zijn indrukwekkend. Niet alleen in de trefzekere typing van Gods heilshandelen op Golgotha. Maar ook door middel van de troostvolle evangelieboodschap, hier beleden.

De Catechismus zou de Catechismus niet zijn als ook en juist in zondag 15 niet verwoord zou worden wat de troost (of: het nut) van het lijden van Christus voor Zijn kerk zou zijn. Als ik het kort samenvat luidt deze in de drie antwoorden: Christus droeg de toorn van God tegen de zonde, opdat Hij mij van de eeuwige verdoemenis zou verlossen [37], Christus werd onschuldig veroordeeld, opdat Hij mij van het oordeel van God zou bevrijden [38], Christus is aan het vloekhout van het

kruis gestorven, opdat Hij de vloek die op mij ligt op Zich zou laden [39].

Als ik deze drie belijdenissen (want dat zijn het) tot me laat doordringen, wordt me vooral één ding duidelijk. De verlossing door Christus' lijden heeft een verloren zondaar tot voorwerp. Geen ander dan die. Wie worden van de toorn van God bevrijd? Zij die zich de eeuwige verdoemenis hebben waardig gemaakt [37]. Wie worden vrijgesproken in het oordeel van God? Die onder dat strenge oordeel liggen [38]. Wie worden ontheven van de vloek door de zonde? Die erkennen vloekwaardig voor God te zijn [39].

Toegepast op (de orde in) de drie stukken: de zegen van de verlossing heeft de werkelijkheid van de ellende als

achtergrond. De kennis van verlossing veronderstelt de kennis van de ellende. Zo heeft de belijdenis van de Reformatie het bedoeld. Zo hebben ze de Heilige Schriften gelezen. Zo is ook de bevinding der heiligen. Want de Heilige Geest werkt op geen andere wijze dan Hij Zich in de heilige Schrift heeft geopenbaard. Zonder overigens enige concessie te doen aan Zijn eigen vrijmacht. *“De Wind blaast waarheen Hij wil. Gij hoort Zijn geluid, maar gij weet niet vanwaar Hij komt en waar Hij heengaat. Alzo is een iegelijk die door de Geest geboren is”* [Joh. 3].

(slot volgt)
J.M.J. Kieviet

Demas, de man bij de zilvermijn - 4

In een vorig artikel zagen we dat Demas die samen met Paulus in Rome het evangelie verkondigd had, was afgefallen van het geloof en 'de tegenwoordige wereld had lief gekregen'. We gaan nu in op de vraag wat we onder die uitdrukking 'afval' moeten verstaan en hoe ver de afval van Demas ging.

Afval van het geloof

Het thema afval komt overal in de Bijbel aan de orde. Als Israël, het volk van Gods verbond, afwijkt van Gods inzettingen wordt dat in het Oude Testament omschreven als geestelijk overspel of geestelijke hoerij. Ik hoef hier alleen maar te verwijzen naar allerlei gegevens uit Hosea (Hos. 1vv.; zie ook 4:12; 9:1). Maar ook andere profeten kennen dezelfde uitdrukkingen (Jer. 2: 20; 3:1vv.; Ez. 16; 23). Deze vervreemding en afval van de levende God wordt al in het Oude Testament heel ernstig beoordeeld en veroordeeld. 'Wee de kinderen die (van Mij) afvallen, spreekt de HEE-RE...' (Jes. 30:1). Verschillende commentatoren tekenen bij deze tekst

aan dat afvallige verbondskinderen de doodstraf verdienen, meer nog dan ongehoorzame zonen (Deut. 21:18-21)! In het Nieuwe Testament is dat niet wezenlijk anders. Ook hier lezen we over schijn geloof en afval van God of van de Heere Jezus Christus (Vgl. Matth. 13:20vv.; Joh. 6 : 66). Bovendien wordt herhaaldelijk benadrukt dat in 'de laatste tijden' de afval dramatische vormen zal aannemen (Matth. 24:11vv.; 2 Thess. 2:3; 1 Tim. 4 : 1vv.; 1 Joh. 2 : 18vv.). De straf die daar van Godswege op volgt wordt in uiterst beklemmende kleuren geschilderd: 'Want het is onmogelijk, degenen die eens verlicht geweest zijn en de hemelse gave gesmaakt hebben en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede woord Gods en de krachten der toekomstende eeuw, en afvallig worden, die, zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekering, als welke zichzelf de Zone Gods wederom kruisigen en openlijk te schande maken' (Hebr. 6 : 4 - 6). Volgens de beste uitleg gaat het hier om mensen die veel geestelijke gaven en

inzichten in het Woord ontvangen hebben. Zij hebben ook een goede naam in de christelijke gemeente, maar mettertijd vallen zij af. Als zij daarin volharden worden zij aan het oordeel van de verharding overgegeven en komen om. De Schriftgegevens laten er geen twijfel over bestaan: wie afvalt van de hoge God en van Zijn Christus begeeft zich in het dodelijke gevaar om eeuwig verloren te gaan! Dezelfde accenten treffen we ook aan in de geschiedenis van de kerk. Uiteraard zijn er in de loop der eeuwen perioden waarin het thema 'afval' minder aan de orde komt, terwijl het op andere momenten wel nadrukkelijk aandacht krijgt. Maar hoe verschillend de benadering ook is, de ernst van de afval en zijn gevolgen wordt vrijwel door alle orthodoxe auteurs voortdurend onderstreept. Dat wordt wel bijzonder duidelijk in het Engelse puritanisme in de zeventiende eeuw, een beweging waartoe ook John Bunyan behoorde. Met name John Owen (1616 - 1683) heeft een hele verhandeling aan dit verschijnsel gewijd die wel beschouwd wordt

als het laatste woord over dit onderwerp. De titel luidt: *De aard van de afval van de belijdenis van het evangelie en de straf voor de afvalligen verklaard*. Het werk is voor het eerst uitgegeven in 1676 en is een van Owens meest beklemmende werken. Zijn uitgangspunt is de tekst uit Hebr. 6 : 4 – 6 die zoeven is aangehaald. Aan de hand van deze Schriftwoorden zoekt deze puriteinse godgeleerde naar het de oorzaken en de karakteristieken van de afval. Volgens hem heeft die drie kanten: afval van de leer van het evangelie, afval van de eis tot heilig leven zoals het evangelie daarover spreekt en afval van wat het evangelie voor de eredienst voorschrijft. Hierbij maakt hij onderscheid tussen gedeeltelijke en volledige afval. Gedeeltelijke afval richt zich op één bepaald aspect van leer of leven in het licht van het evangelie. Hiervan kan men in principe terugkeren en zich bekeren tot God. Maar dat betekent niet dat Owen hierover gemakkelijk denkt. Een gedeeltelijke afval kan zich namelijk ook zomaar ontwikkelen in de richting van de volledige afval. En het is uitermate moeilijk, zo niet onmogelijk, daarvan terug te keren! Hoe ziet de afval van de leer van het evangelie er nu uit? Owen denkt allereerst aan de verwerping van de zuivere leer van de Schrift. Dat kan openlijk en bruto gebeuren, maar ook veel subtieler toegaan: door zondige verblindings verstaat men het geheim van het evangelie niet, gaat er verkeerde opvattingen van de leer op nahouden en begint dwaalleer te verspreiden. Een verdere oorzaak is de liefde tot de wereld en de materiële welvaart. Deze verleiding is in het bijzonder dan invloedrijk als de kerk niet vervolgd wordt en de zuivere leer niet wordt aangevallen. Een tweede gebied waarop de afval zich openbaart zijn de voorschriften van het evangelie om heilig te leven. Ook hier dreigen verschillende gevaren. Mensen kunnen zelf plichten verzinnen en die houden voor bijbels-geestelijke verplichtingen. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Rooms-katholieke Kerk. Ook kunnen zij een puur natuurlijk zedelijk besef houden voor

een gehoorzaamheid die vrucht is van het werk van de Heilige Geest. Bovendien kunnen wij de pretentie voeren dat we de geboden van God volmaakt kunnen houden in dit leven. Dan ontkennen we dat het leven van een christen één voortdurende strijd is. Als we dan toch nederlagen lijden, lopen we vast met ons 'volmaaktheidsdrijven' en keren alles de rug toe. Tenslotte is er de afval van de evangelische voorschriften voor de eredienst. Men kan aan de eenvoudige regels van de Schrift allerlei ceremoniën toevoegen. Owen denkt hier met name aan de rooms-katholieke liturgie van de mis. Maar er zijn ook mensen die leven bij het 'inwendig licht' en bij ingevingen die zij beschouwen als het onmiddellijke werk van de Geest. Daarom verachten zij de 'uiterlijke' middelen waaronder de sacramenten. Owen heeft hier onder meer het oog op de Quakers. Uit deze kleine impressie blijkt dat

afval vele oorzaken kan hebben, die ons – meestal zeer geleidelijk – verleiden om het geloof vaarwel te zeggen. Dat is reden genoeg om onszelf te beproeven en ons af te vragen welke verzoeken en zonden *ons* op het glibberige pad van de afval (kunnen) brengen. Demas woont namelijk niet ver bij ons vandaan. Niet zonder reden wordt in een oudere preek uit *De levensbron* gezegd dat 'Demas – ook vandaag – veel reisgenoten heeft'. Toch betekent dit niet dat de afval meestal één en dezelfde oorzaak heeft, zoals bijvoorbeeld een materialistische levensinstelling en de liefde tot het geld. Zo zou men immers wat Bunyan over Demas en de zilvermijn schrijft, kunnen uitleggen. Maar desondanks heeft Bunyan toch op zijn minst voor een deel gelijk. Daarover gaat het een volgende keer.

A. Baars

Want ik schaam mij het Evangelie van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst den Jood, en ook den Griek'
Romeinen 1:16

Met vreugde en dankbaarheid jegens de Koning van de Kerk deelt de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk Urk Eben-Haëzer u mee dat het op D.V. 16 november 40 jaar geleden is dat met de woorden uit Romeinen 1:16

Ds. A. van Heteren

in het ambt van dienaar van het Woord in de Christelijke Gereformeerde Kerken werd bevestigd.

Tevens hopen ds. van Heteren en mw. van Heteren- van den Berg op 9 november hun 40-jarig huwelijksjubileum te gedenken. Wij wensen hen toe dat de Heere hen met hun kinderen en kleinkinderen nog vele jaren spaart voor elkaar, voor onze gemeente en voor de kerken.

Wij nodigen u van harte uit om ds. en mw. van Heteren met beide jubilea te feliciteren tijdens een receptie op D.V. 19 november 2016 van 14.30 uur tot 16.00 uur in de Koningshof, Staartweg 20, op Urk.

Namens de kerkenraad,

Ds. A.C. Uitslag, praeses
S. Schenk, scriba

40-JARIGE JUBILEA

In de Urker pastorie aan de Vlaak wordt dezer dagen met bijzondere gevoelens terug gedacht aan veertig jaar geleden. Op 9 november 1976 traden Adri van Heteren en Tineke van den Berg in het huwelijk. Ze kregen in de bevestigingsdienst van hun huwelijk de woorden uit Exodus 33: 15 mee: *"Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken."* Precies een week later werd kandidaat A. van Heteren bevestigd als dienaar van het Woord en werd hij als zodanig verbonden aan de gemeente van Werkendam. Dat gebeurde met de woorden uit Romeinen 1: 16: *"Want ik schaam mij het Evangelie van Christus niet. Want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst de Jood, en ook de Griek."*

Dominee Van Heteren diende na zijn eerste gemeente die van Barendrecht (vanaf 1994) en sinds 2000 de gemeente van Urk (Eben-Haëzer). Veel jaren was hij curator van de TUA. Op dit moment is hij 2e voorzitter van de Staatkundig Gereformeerde Partij, secretaris van de Gereformeerde Bijbelstichting en redactielid van ons blad *Bewaar het Pand*. Ds. en mevr. Van Heteren ontvingen drie kinderen en vijf kleinkinderen. We wensen hen voor de komende jaren van harte Gods onmisbare zegen toe, persoonlijk en ambtelijk.

Redactie Bewaar het Pand.

SEZ

De Spaanse Evangelische Zending (SEZ) bestemt haar Najaarsactie opnieuw geheel voor Cuba.

De SEZ heeft daar drie dringende redenen voor:

- de aanhoudend schrijnende behoefte aan Bijbels-gefundeerde lectuur voor voorgangers en theologiestudenten
- het totaal ontbreken van christelijke boekwinkels op Cuba
- de hoge verzendkosten (bulkzendingen zijn niet toegestaan)

Soms blijken de portokosten net zo hoog of zelfs hoger dan de prijs van het boek. Cuba-coördinator J. Haeser geeft twee rekenvoorbeelden voor Spaanstalige boeken:

- 'Institutie' van Calvijn (2 dln) kost € 36,50 – verzendkosten € 34,50
- 'Christenreis' van Bunyan kost € 4,05 – verzendkosten € 9,99

De SEZ hoopt met deze actie € 40.000 op te halen, aldus een bericht in haar periodiek Zendingsbode.

Nadere inlichtingen en foto's: Kantoor SEZ, Hardinxveld-Giessendam, tlf.: 0184 611 607, e-mail: sez@kliksafe.nl
website: www.sez.st

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 29 november 2016. Kopij graag binnen donderdag 17 november.

Bestuur

Ds. P. den Butter heeft zijn bestuurslidmaatschap neergelegd vanwege het feit dat hij moeilijk ter vergadering kan komen. We zeggen hem hartelijk dank voor de vele jaren dat hij deel mocht uitmaken van ons bestuur. We zijn hem erkentelijk voor zijn inbreng op de bestuursvergaderingen en voor de meditatie en vele artikelen die hij heeft geschreven in ons blad. De Heere zij hem en zijn vrouw goed en nabij in alle opzichten en geve dat hij naar de lust van zijn hart nog enige tijd mag voorgaan in de kerken en nieuwe boeken mag publiceren.

Het bestuur heeft besloten Br. W. Lodewijk uit Damwoude tot bestuurslid te benoemen. Hij heeft zijn benoeming mogen aanvaarden. We weten hem van harte welkom in ons bestuur en hopen op een goede samenwerking. In het verleden waren er vele jaren twee niet-predikanten lid van ons bestuur. Met de benoeming van br. Lodewijk is de oude situatie teruggekomen.

LCJ

Het LCJ voert vanaf 29 oktober een landelijke actie voor het eigen jeugdwerk en het werk van Woord en Daad in Burkina Fasso. Voor verdere informatie zie www.liefhebbenopafstand.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

*O God! mijn hart is bereid; ik zal zingen en psalmzingen, ook mijn eer.
Psalm 108: 2*

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk Urk Eben-Haëzer heeft met droefheid kennis genomen dat de Heere op Zijn tijd en wijze uit dit leven heeft weggenomen, in de leeftijd van 82 jaar

Onze oud – ambtsbroeder

Teunis Pasterkamp

Met dankbaarheid gedenken wij dat hij de gemeente gedurende de periode van 1988 tot 2010 met liefde, trouw en toewijding heeft mogen dienen in het ambt van diaken.

De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en verdere familie.

Namens de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk Urk Eben-Haëzer

*Ds. A.C. Uitslag, preses.
S. Schenk, scriba.*

Urk, 15 oktober 2016.

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam	Dordrecht e.o.	Waardenburg	
0184 - 61 11 54	078 - 641 27 40	0418 - 65 20 39	
 H. de Jongh	 D.D.E. Meliëste	 M.K. Ligthart	 A.J. van Lieburg

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

RST
Zorgverleners

Kraamzorg

In verwachting?

Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatische levensovertuiging

Voldoet dit aan je verwachting?
Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

Clënten waarderen ons met een 9,4

IS DE DOOP GELIJKTIDIG DE WEDERGEBOORTE?

De Puriteinen en onze vaders leren anders!
Daarom wil de Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht de WAARHEID weer terugbrengen in de Duitssprekende landen.

Zie onze website www.svvhd.org voor informatie.
Of bel 0345 - 58 08 10, ook voor een presentatie.

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20.

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl